

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga (Dnr A2016/01307/1)

Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) är inte inbjuden remissinstans men väljer att lämna ett remissvar då förslagen i hög grad kommer att påverka kommunerna i Storstockholm.

I promemorian (sid 9) fastslås att *staten ansvarar för finansieringen* av mottagande av ensamkommande barn och unga. Det framgår även (sid 15) att "Utformningen av de nya ersättningarna till kommunerna bör täcka kostnaderna för de uppgifter som kommunerna sedan tidigare har ansvarat för".

Sammanfattning av KSLs synpunkter

- Staten bör ersätta alla kostnader som kommunerna kommer att ha, dels för mottagandet av de ensamkommande barnen, dels för själva omställningsarbetet under den tid som kommer att krävas
- Ersättningsnivåerna i det nya schabloniserade ersättningssystemet bör ligga på en nivå som täcker kommunernas kostnader, vilket de inte bedöms göra i nuvarande förslag
- Regeringen bör utgå ifrån faktiska kostnader under både 2014 och 2015 vid beräkning av de föreslagna schablonerna och inte endast från 2014 såsom förslaget verkar vara utformat idag
- Det nya ersättningssystemet bör inte träda ikraft förrän Migrationsverket har utarbetat ett välfungerande IT-system för ersättningssystemet och inte heller förrän kommunerna har fått tillräcklig information och stöd med det nya administrativa systemet
- Det behövs en betydligt längre omställningstid än enbart några månader, då omställningsarbetet för flertalet kommuner är omfattande
- Några av de förslag som presenteras överensstämmer inte med barnperspektivet och riskerar därmed att påverka barns psykiska hälsa negativt
- Mer noggranna konsekvensanalyser efterlyses båda vad gäller de ekonomiska konsekvenserna och vad gäller barnets bästa

Avsnitten under kapitel 3 Ett nytt ersättningsystem

KSL gör bedömningen att de föreslagna schablonersättningarna inte kommer att täcka kommunernas faktiska kostnader under de närmsta åren. Många kommuner i länet kommer med nuvarande förslag tvingas stå för höga kostnader, vilket sannolikt måste finansieras med högre skatter eller att resurser behöver tas från andra kommunala verksamheter. Som exempel på vad som troligen kommer att generera höga kostnader kan nämnas:

- Många kommuner är bundna av avtal med privata utförare under en lång tid framåt vilket bidrar till höga kostnader som inte kommer att täckas av det nya ersättningsystemet
- Bristen på lämpliga verksamhetslokaler samt höga lokalkostnader i Stockholmsområdet innebär att de föreslagna schablonerna inte kommer att täcka kommunernas kostnader för bland annat uppbyggnad av stödboenden
- Schablonersättningen per dygn för mottagande av ensamkommande barn föreslås bli 1350 kronor (jämfört med dagens ersättning på 1900 kronor). För många kommuner i länet ligger dygnskostnaden fortfarande mycket högre än 1350 kronor per dygn
- Schablonerna på 52 000 respektive 30 000 kronor som föreslås betalas ut när barnet tagits emot respektive har fått uppehållstillstånd, täcker inte kostnaderna för en placering som varar under flera år
- Bristen på lägenheter i många av länets kommuner kommer försvåra kommunernas möjligheter att hitta lägenheter till de föreslagna schablonerna (750 kr per dygn)
- Det kommer krävas mycket resurser från socialtjänsten i form av arbetstid/personal för att bland annat ompröva placeringsbeslut men även för allt omställningsarbete som kommer krävas i fråga om nya rutiner, nya ekonomiska system etc

KSL anser att de föreslagna nivåerna för schablonerna är för lågt satta, då beräkningarna utgår från 2014 års kostnadsläge. De föreslagna schablonbeloppen tar inte hänsyn till pris- och löneökningar och ingen indexuppräknig föreslås.

KSL noterar att långt ifrån alla 16 – 17-åringar är mogna för att bo på ett stödboende. Många som under 2015 placerades i familjehem, har visat sig behöva HVB. De långa handläggningstiderna hos Migrationsverket, de nya tidsbegränsade uppehållstillstånden samt svårigheter att återförenas med sina föräldrar riskerar att påverka barnens psykiska hälsa negativt. KSL utgår istället ifrån att dessa barn kommer att behöva mycket vuxenkontakt under de första åren i Sverige för en chans till god integrering. KSL noterar därför att förslaget i många fall inte kommer att vara till barnets bästa. *(Avsnitt 3.4)*

KSL ställer sig också frågande till att promemorian föreslår att stödboende ska bli en så viktigt placeringsform (för ensamkommande mellan 16 till och med 20 år), då denna placeringsform ännu inte riktigt har kommit igång och därför inte heller har kunnat utvärderas.

KSL anser att det är olämpligt ur ett barn- och integrationsperspektiv att som huvudregel överföra asylsökande barn som fyllt 18 år till en vuxenförläggning och avbryta pågående insatser från socialtjänsten. Det finns ett antal ungdomar som har börjat få en strukturerad vardag och fungerande skolgång men är i fortsatt behov av socialtjänstens insatser som stöd. Skolgången för dessa ungdomar kommer sannolikt att avbrytas i och med flytt till en förläggning. Detta kan ha negativa konsekvenser på ungdomens mående samt möjligheter till att fortsätta med studier. *(Avsnitt 3.5)*

KSL noterar att det skulle vara bra med en hänvisning till vilken fakta som ligger till grund för bedömningen i promemorian om att ensamkommande unga i åldern 18 till

och med 20 år i normalfallet inte skulle behöva vara placerade med stöd av SoL eller LVU. (Avsnitt 3.6)

Avsnitt 3.9 Ikraftträdande mm

Kommunerna i länet uttrycker starkt att det behövs mer tid för omställning. Att det nya ersättningsystemet ska träda i kraft redan den 1 januari 2017 är alldeles för tidigt. Att förutsättningarna med kort varsel ändras är anmärkningsvärt och det saknas en djupare analys hur detta ska ske på bara några månader. Det alltför snabba omställningsarbetet är negativt ur ett barnperspektiv och för socialtjänstens del skulle det innebära ytterligare påfrestningar då man under kort tid måste lägga extra resurser på själva omställningsarbetet. Socialtjänsten är redan mycket ansträngd och personalbristen i länet är påtaglig. Omställningsarbetet som kommer att behövas i alla kommuner innefattar bland annat:

- Omförhandling av befintliga avtal med exempelvis HVB samt familjehem via konsulentstödda företag
- Upphandling av nya avtal
- Uppsägning av avtal och avveckling av HVB i egen regi
- Omvandling av HVB i egen regi till platser i stödboende (där det är lämpligt)
- Anpassning av socialtjänstens organisation då den nuvarande organisationen är anpassad efter nuvarande ersättningsystem
- Uppbyggnad av nya stödboenden, vilket tar tid bland annat på grund av brist på lämpliga lokaler
- Framtagandet av nya boendelösningar (lägenheter, elevhem, studentlägenheter mm)
- Utredning av redan placerade barn inför flytt från HVB-hem till familjehem, stödboenden eller till Migrationsverkets förläggningar. Tid behövs för att ompröva (i vissa kommuner 100-tals) placeringsbeslut och för att utreda barnens faktiska behov
- Rekrytering av fler familjehem, vilket det råder brist på idag

KSL utgår ifrån att även staten och Migrationsverket har ett omställningsarbete som bör hinnas med innan det nya ersättningsystemet träder i kraft. Ett nytt fungerade IT-system bör vara på plats, och kommunerna bör ha informerats om nya rutiner m m samt ha fått stöd med det administrativa systemet.

I promemorian står "För kostnader som uppkommit under 2016 bör ersättning lämnas enligt nuvarande reglering". KSL föreslår att ordet "bör" ändras till "skall" för att kommunernas kostnader under 2016 inte ska påverkas av den nya ersättningsförordningen.

Avsnitt 4.6 Konsekvenser för ensamkommande barn och unga

I promemorian framgår att ungdomar som fyller 18 år under asyltiden kommer att behöva flytta till Migrationsverkets anläggningsboenden. Enligt promemorian behöver de dessutom flytta igen när de får uppehållstillstånd (sid 61).

KSL befarar att detta kommer att innebära att många ensamkommande barn och ungdomar kommer att bo i 3-5 olika boenden under de första åren i Sverige (ankomstboende innan anvisning till kommun, jourhem/familjehem/stödboende eller liknande, Migrationsverkets anläggningsboende då de fyller 18 år samt nytt boende vid uppehållstillstånd). Det finns en stor risk att dessa ungdomar kommer att må väldigt dåligt och att deras etablering i det svenska samhället försvåras avsevärt, vilket (förutom personligt lidande) kommer att innebära stora kostnader för samhället (stat, kommun och landsting). Dessa ungdomar kommer på grund av alla flyttar troligen få svårt att fullfölja en gymnasieutbildning. Enligt Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att permanent

uppehållstillstånd endast får beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år om han eller hon har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande samt kan försörja sig vid tillfället då det tidsbegränsade uppehållstillståndet går ut. Risken är därmed stor att många av de ensamkommande barn som ansökt om asyl efter den 25 november 2015 kommer att behöva flytta många gånger, inte klara av att fullfölja gymnasiet och därmed heller inte kunna beviljas permanent uppehållstillstånd.

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Mats Gerdau
Ordförande

Madeleine Sjöstrand
Förbundsdirektör